

**[„DIN NEFERICIRE...”] – de
Mihai Eminescu [3 septembrie
1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Din nefericire organele roșii nu sunt capabile de o discuție serioasă. A discuta va să zică a compara argumentele proprii cu cele ale adversarului și a destinge cu dezinteresare care e mai tare, care e adevărat. Dar când altceva zici, altceva [î]ți răspunde; când dai ici și crapă cine știe unde, când discuția, în loc de-a fi o comparare de argumente, degenerază în ceartă pentru vorbe, în logomahie și subtilități, discuția e stearpă.

Am dovedit de zece ori ceea ce nu avea nevoie de dovadă: evidența; am dovedit că deasupra poporului românesc istoric pe care-l cunoaștem toți de acum douăzeci treizeci de ani, deasupra țăranului a moșneanului, a breslașului, a boierului mare și mic s-a superpus o pătură de populație străină, romanizată în parte în privința limbei, dar neavând deloc nici natura, nici instinctele poporului nostru.

E clar că această populație joacă în viața noastră publică rolul unui altoi care produce alte fructe decât trunchiul în care s-a altoit și, drept vorbind, fructe veninoase.

Altoit în stejar, trăiește din sucule stejarului, iar acesta se usucă, căci populația moșneană a acestei țări, săteanul, e morbid (dovadă spitalele d-lui C.A. Rosetti) și supus unei mari mortalități.

Am dovedit că acest altoi veninos n-are nici minte, nici inimă. Oamenii aceștia, cari sunt aproape toți roșii, sunt mărginiți în privirea inteligenței, răi, meschini, falși în privirea caracterului. Am probat că între ei nu se poate naște un autor de exemplu, un om de știință sau de litere, un om care să compenseze, prin știință sau talent, munca națională ce-l susține; că n-au nici un alt talent decât acela al vicleșugului, al pungășiei, al cumulului, al tripotajului; că mintea la ei e substituită printr-un surogat din cele mai rele, pișicherlâcul ; inima și caracterul prin surogate și mai rele, prin falsitate și înclinări de trădare.

Iată ceea ce am dovedit clar.

De aceea principiile nu sunt pentru ei decât niște pretexte sunătoare pentru a amăgi mulțimea, gata de-a renunța la ele îndată ce un interes material, bănesc, îi îndeamnă la aceasta.

Astfel cel mai aprig republican și redactor al „Republicei Rumâne” aruncă tot bagajul său de principii în baltă pentru o pensie reversibilă; altul aruncă republica de la Ploiești pentru o funcție.

Dac' ar fi consecuenți, fie republicani, fie liberali, fie ce-or fi, cu un cuvânt dac – ai ști de ce să te ții, lupta ar fi posibilă. Dar azi republican, mâine monarhist, azi una, mâine alta, după cum dictează interesele materiale momentane ale coteriei; iată ceea ce face o luptă de idei imposibilă.

Pătura aceasta superpusă de Caradale, Pherekyzi etc. e foarte numeroasă. Ea meșteșug cu care să se hrănească cinstit nu știe, ea carte nu știe, ea caracter n-are, cu un cuvânt, nimic ce ar îndreptăți-o de-a juca un rol în viața publică. Cu toate acestea ea este totul azi în stat.

De aci vezi directori de drum de fier ce nu știu abecedarul mecanice, de-aci directori de bancă națională cu patru clase primare; de aci directori de servicii ce abia se știu iscăli. În toate ramurile vieții intelectuale și a statului, în toate încheieturile organice ale națiunii s-a încuibat paraziți; tocmai centrele organice sunt cuiburile în cari se prădesc și se înmulțesc.

Dar asta n-ar fi nimic.

Existența tuturor acestor oameni costă bani; banii sunt munca cuiva.

Precum însă aproape singurul producător în țara noastră e țăranul, trei din patru părți a poporului, susținerea întregii xenocrații se traduce în muncă țărănească, în bir plătit de

țăran sub sute de forme!

Toate aceste sunt clare, sunt matematic exacte. Suma de putere de care dispune țăranul nu poate suporta greutatea ce i se impune fără nici o compensație; el cheltuiește din puterea lui vitală mai mult decât poate restitui; de acolo falimentul puterilor lui vitale: morbiditatea, mortalitatea.

Se poate traduce în formule această socoteală.

Daca înaintea vreme ar fi fost în țară 1500000 de contribuabili, iar clasa dirigență era reprezentată prin cinci sute de inși, munca socială necesară pentru a o susține era reprezentată prin fracția $5/15000$ sau $1/3000$. O a treia mie parte din puterea sa musculară datoră țăranul statului.

Azi sunt zeci și iarăși zeci de mii de oameni cari, sub o formă sau sub alta, trăiesc din aceeași pungă a țăranului. Sunt în fiecare sat cel puțin zece lefegii, ceea ce face un condei de 40 mii de lefegii; apoi comunele urbane, apoi statul. dacă om pune 100 000 nu greșim. Dar unde punem întregi popoare parazite ca cel ovreiesc, care nu produce nimic și trăiește numai din scumpirea obiectelor de consumațiune? Aceștia sunt 500000. La un loc toți străinii, lefegii, clasele consumatoare care nu produc nimic se urcă la un milion, de nu mai mult. Fracția nu mai [e] cea de sus $1/3000$, ci $2/3$, adică două din trei părți din viața sa trebuie să cheltuiască un om pentru a susține statul și societatea, care nu-i da nici o compensație.

Dar Dumnezeu i-a dat omului abia atâta putere încât să se susțină pe el însuși și familia și un prea mic prisos la dispoziția vieții publice. E evident că toată economia lui e zdruncinată, precum o și vedem dovedit în monografia d-lui A.V. Millo, care, făcând bugetul unui țăran condei cu condei, arată că abia fruntașii se pot ține în echilibru;

țăranul cu doi boi, pâlmașul, își încheie anul c-un mare deficit ce se traduce în datorii.

A, dacă clasele dirigente compensau munca țăranului prin munca lor, dacă o administrație cinstită [î]l ocrotea de spoliare, dacă un cler luminat [î]l ferea de vicii și de demoralizare, dacă o legislațiune onestă ținea seamă de starea lui și-l ocrotea în loc de a-l pune sub dispoziții cosmopolite; dacă, c-un cuvânt, exista înțelegere, pentru ceea ce e în adevăr esența statului, apărarea claselor producătoare în contra celor consumatoare, apărarea de exploatarea altora și de propriile sale înclinațiuni, arunci era altceva! Dacă, cu aceeași sumă de putere musculară, țăranul, prin instrucție, ar fi ajuns a produce de zece, de douăzeci de ori pe atât pe cât poate produce azi cu instrumente primitive și cu metod primitiv, atunci lucrurile ar avea o altă față. Atunci clasele de jos ar fi ținut pas în producțiune cu trebuințele celor dirigente, atunci ar fi fost echilibru și ar fi fost bine.

Dar clasele dirigente, dar Caradalele, Costineștii sunt tot atât de inculte ca și țăranul; nu sunt în stare de-a compensa munca lui.

Credem cel puțin că marile mistere ale abecedarului, în modul în care le-a învins Serurie și Carada, nu constituie un merit pentru a-i vedea cu lefuri și diurne de zeci de mii de franci pe an.

Și pe lângă aceasta, pe lângă că sunt necapabili de muncă, leneși și tâmpiți, malonești și răi, mai sunt și străini, veniți de ieri alaltăieri, ridicați de la covrig și bragă la ranguri sociale înalte.

Fără îndoială că și în alte țări clasele lucrătoare nu sunt bogate; pentru ele e adevărat axioma stabilit de Turgot că nu vor câștiga decât minimul necesităților lor. Dar acolo populația e prea mare în raport cu întinderea statului, în raport cu puterea de producțiune a pământului.

Cestiunea socială e acolo înainte de toate agrară și o rezolvă întrucâtva capitalul industrial, care caută a plasa munca

țării suprapopulate în țări nepopulate.

Dar la noi cestiunea socială e o cestiune de parazitism. Plebe grecească, bulgărească, jidovească, căreia [îi] e rușine de muncă sau care nu știe și nu poate munci, s-au încuibat deasupra poporului nostru și-l stoarce până la sânge.

Și ce plebe?

Comună, mult mai puțin inteligentă decât poporul nostru, fizic decrepită, moralicește putrezită.

Nu xenocrație prin cucerire, ci xenocrație prin furișare, prin introducere în mod clandestin, prin înveninare.

De aceea nu e de mirare că toate instituțiile noastre s-au discompus de acest venin cadavăric. Biserica nu mai e biserică, căsătoria nu mai e căsătorie, școala nu mai e școală; nimic nu e acătării.

Dar unde punem trebuințele acestei plebe? Trebuințe aristocratice, pariziene, de cari clasele dirigente vechi nici nu visau.

La toate adevărurile acestea, limpezi ca cristalul, la părerea de rău că mersul dezvoltării noastre n-a fost organic, continuativ, că ne costă sănătatea și bunăstarea poporului nostru, ce ne răspund acești arhistrăini?

Că suntem socialiști. Ei, cari în adevăr sunt socialiști când n-au slujbe, dar foarte regaliști când sunt în pensii reversibile și în cumul, nici nu înțeleg însemnătatea teoretică a cuvântului.

Cestiunea e fără contestare socială: am fi socialiști însă numai atunci când am propune o soluțiune socialistă. Departe de noi asta. Din contra, soluțiunea ce-o propunem nu poate fi decât conservatoare, reacționară chiar. Clasele muncitoare trebuiesc scăpate de paraziți; paraziții însăși trebuiesc, prin o riguroasă organizație, siliți la munca la care se

pricep. La tăiat lemne Serurie, la cârciumărie Carada. Nu oameni mari cu abecedarul în mână, nu escroci și tâmpiți în demnitățile statului, nu cocoterie și pungășie în afacerile publice.

O reorganizare socială având de principiu apărarea și încurajarea muncii, înlăturarea feneanților și paraziților din viața publică, iată ceea ce e de neapărată necesitate.

Așadar să ne înțelegem.

Nu cerem și nu voim, precum insinuă „Românul”, estermnarea cu sabia a elementelor hibride. Dar ceea ce pretindem pozitiv e ca asemenea elemente să nu fie determinante, domnitoare în statul român. Nu ne opunem dacă ele se vor hrăni prin muncă proprie, dar nu exploatând munca altora. Nu avem nimic de zis dacă Serurie se va ocupa cu cinstita cismărie, Bosnagi cu zidăria. Dar în capul unui stat român nu se cade să vedem aproape exclusiv numai oameni străini, incapabili de-a pricepe geniul poporului nostru și, până la un grad oarecare, incapabili de a-l iubi și de a-l cruța.

Și, când vorbim de poporul român, știm foarte bine de cine vorbim. Nu de amestecături, nu de oameni veniți de ieri alaltăieri în una din provinciile Daciei lui Traian, ci de acel element etnic ieșit din încrucișarea romanilor cu dacii, de rasa română. Aceasta a fost în trecutul țărilor noastre rasa plastică, rasa formatoare de stat, cea orânduitoare, cea istorică; aceasta trebuie să și rămâie de acum înainte. Cumcă deosebirea între adâncimea rasei istorice și superficialitatea celor superpuse e mare o știe oricine. În inima unui popă din Ardeal e mai mult sentiment național românesc decât într-o sută de mii de Caradale și [în] craniul unui singur român încape de cinci ori pe atâția creieri pe cât s-ar constata cu cumpăna în titvele mutrelor de paiată ale patrioților.

MIHAI EMINESCU
OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro